

Abonnement pour un an:

300 piastres

Edition spéciale 300 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865.

XXème ANNÉE

1 Mai 1925—No 179

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمنجی سنہ

نومرو ۱۷۹-۱ مایس ۱۹۲۵

محروم بولونديقى ميدانده در. صيتمه واردر. همده خايلى چوقدر. (ايلغين) قضااسنده صيتمهك تخرىباتى داها زياده در. اداره خصوصيه ولايت هر بر ويا ايكي قضايه بر سيار طبيب كونده ره بيلديكنى قونيه واليسى كاظم بك افندى حكايه ايتدى. (ايلغين) ك صيتمه اوجاى (نانه) باطافلغيدر. (قارامان) م اچيله جك صوي اوزاقلردن كتير بيورلر. (قونيه) ده عسكرى وملكى خسته خانلر وار باقهر يولوچيا خانه، كيمياخانه وار صخيه مديرى حفظى نوري بك واوردومشاوورجراحي سى اولادر و حايه مزدن دو قتور ايوب صبرى بك ايله برابر بومؤسسات صخيه و طبيه زيارت ايتدك. غرباخسته خانه سى آرانئود فريدپاشا مانده ياپيلمشدر، ۳۵ يتاقليدر. تورك عرفانك اوروپا عرفانندن همان هيچ كيرى قالمايان شعبه سى مطلقا طبابتدر. طبيب لر مز، اوپه راتورلر مز اچينده، اوروپاده ده معلمك ايدجك ارتقا و قيمته ذوات واردر.

شهرك خسته خانه سى ۱۲۵ كيشيك در. نولرك صخى اولماديغى سويلهك. صخى نولر ياپيلماق لزومى در پيش اولونوركن چمتو خاطره كاير. قونيه ۸ الى ۱۰ كيلومتره مسافه ده، (سيلاه) ده چمتو اعمالنه مخصوص طاش معدنلرى مېزولا موجوددر. صخى مسكندن بحث اولونوركن چمتودن صوكره آغاج دوشونولور. آغاج ديكمك ويتيشيرمك خصوصنده آناطولونك بعضى يرلرند فنا بر فكر واردر.

قونيهك (سلطانه) قضااسنده آغاج ديكنك اولديكى زعمى واردر. بو اعتقاد قسماً استانبولده ده راست كلدم: كيم جويز آغاجى ديكرسه، بو آغاجك قالينلى بر انسان بيونى قالينلغنه مساوى اولاجاق درجه يه كلنجه او آغاجى ديكن آدام اولور زعم باطلى واردر.

سياحتم ائناسنده راست كلديكم بعضى كويلورله نولرينك اوكنه اولسون نه دن آغاج ديكمه ديكلرينى صورييوردم. آلايغ جواب «افندم عادت اولماش» ايدى. آناطولونك بعضى يرلرند از جمله بنم مملكتم اولان خرپوتده «زيارت در» ديهرك آغاج كسمكدن، احتراز ايدن يرلرند وار، بو شهه سز بر «فته شيزم» ائريدر. فقط نافع در.

حریت، مساوات، مشروطيت اساسلرينه كوره مؤسسات جديده احداثى تكليف ايدىيورلردى. مغلوبيتلرله يتن حربلر مأمورين صنفنده آرتان اقتصادى بحرانلر، سراك و سراك منسوبلرينك سفیه و مسرف حياتلرى، ايشسز قالمش منورلرك وجودى، بوفكر اطرافنه بعضى كيمسه لرى طولويوردى. بر آراق، حاكم زمره اچينده بيله بونا طرفدارلر چيقدى و نهايت ايلك مشروطيتك، قرون سطاى سلطنت عثمانيهك انحلالنى تسريع ايدجكنى بك آشكار كوسترديكندن، سلطنتك محافظه سنده هر كس دن زياده منفعتدار اولان سراك ايله حاكم زمره، كنديلرينى در حال طولاديلر و اسكى اصول اداره يى شويله بويله محافظه ايدج بيلديلر.

يوسف بك ۱۶۵ نجى صخيه ده «(موندروس) متار كسى سلطنت عثمانيهك فعلاً انحلالنى تثبيت ايتدى. بو متار ك ايله سلطنت عثمانيه فعلاً تاريخه قاريشدى و سلطنت عثمانيهك مثللريد، كه بونى قبول ايتديلر. عصرلر دنبرى دوام ايدن انحلال اقتصادى و سياسى صوك مرحله سنه بوراده واصل اولدى. «ديديكى وقت كنديسنده اى كورن بر مؤرخ كوزى اولديغى كوسته ريور.

يوسف بك محجم بوقونفرانسنده سراكپاره آليست در؛ و پلاننده، ابعاد اولچولوش و رقلر قومشدر.

«اى اوجاقل قارداشلر! سزلى تورك مساعيسنك تنظيمنده، تورك سرمايه سنك تكويننده عامل اولمايه، ملتجه عمله ليكمزك اوسته باشيلغنى ائتميه دعوت ايدىيورم!» سطرلريله قونفرانسنه ختام و بريور؛ تام مشر بمجه بر خاتمه در. كتابك تحليلنه دوام ايديله جك.

ع . ج .

سياحت انطباعلى

۴

(قونيه) ده صحت عموميه مسئله سى:

اولا (قونيه) ده لغ تشكيلاقتى يوقدر. بو عصرده لغسز شهرك نه درجه صخى اولاييله جكى قولاي بولونور. لغى اولمايان بيوك بر شهرك اك مهم بر عمران مدنى و صخى دن

مشهور Goethe نك بر سوزینی سزه خاطر لآتماق ایستیمورم. بویوک شاعر و فیلسوف دیوردی که «عمرنده بر آغاج دیکمه بن، برئو یاپمایان، بر اولاد صاحب اولماش اولان بر انسان انسان نامنه لایق دکلدر». بوسوز نه قادر محصولدار و قوتلی برسوزدر! اگر هرکس بابا یا خود آنا اولسه، هرکس بر آغاج بیتیشدیرمش، هرکس بر ئو یاپمش اولسه بانا اوله کلیور که قولای قولای برئو ییقماق، بلا لزوم بر آغاج دویرمک، و حقیقی بر ضرورت اولماق سزین حربه کیریشمک قابلیت انسانلرده چوق آزالیر.

صو مسئله سی — صو مسئله سی ده صحت عمومیه ساحه سنه داخلدر. صدر اسبق آرناتود فرید پاشا قونییه ده والی ایکن (قونییه) به صو کتیرمش؛ صو، دمیر بورولرله ککش؛ خواهلر فتوا ویرمشلر: دمیر بورو فرنک ایجادیدر بوبورولردن کچن صو ایله آبدست آلماز دیمشلر. آرناتود فرید پاشا بونلری دیکله مه مش، صوینی کتیرمش و بوضو ایله بشیوز کسور چشمه احیا اولونمشدر.

قونییه ده بیاض کومور — (قونییه) نك بیاض کوموری ده واردر. سرعتله آقان ویا یوکسکدن دوشن صولرک بر اسمی ده بیاض کومور Houille blanche در بویاض کومور صنایع و دارالصنایع لر عالمنده دوکنمز بر خزینه در. بونکه، سوله مه به حاجت یوق، دوغروندن دوغرویه ما کینلر تحریک اولوندیغی کیی الکتریک استحصال و بوقوت کیلومترولرله اوزاق مسافهلرله کوتورولرک اورالرده تنویر و تحریک ایشارنده استخدام اولونور. استخدام کله سنی قوللاندیم. بونکه انسانلر ایچون قوللانیلیر. ذی روح اولمایان اشیا ایچون استعمال کله سی قوللانیلیر. فقط بن بوضورتله بیاض کوموری برکوله حالنده تصور و تصویر ایتک ایسته دم؛ علم، قوای طبیعتی کوله کییی قوللانمای بزه اوکرتمشدر. یعنی اوکرتمک ایسته یلرله اوکرتمشدر.

(دره قریه سی) سقوط میاهی قونییه نك بیاض کوموری در. بوضو طاتلی برصودر. قونییه عربیه ایله بریجی ساعت مسافه ده در. ۸۶۷ کیلومتره دیمکدر. (دانا) اسمنده بلجیقالی بر مهندس قونییه ده ئولرله صو توزیعنی درعهده ایتک ایسته یور. کندلیسی صوبورولری فابریقه سنک

آجته سی در. قاضی کوی صو شرکتک ده آجته سی در. (قارامان) قضاسنه ای برصو کتیردی بلجیقالی، مهندس (دانا)، (قارامان) قضاسنه ۳۰،۰۰۰ لیرالوق دمیر صو بوروسی صامتشد. اوروپاده صو آقیتیسندن یاخود صو دوشمه سنندن عظیم استفاده لر تأمین اولونماقده در. ایسویجره شهرینک اورتسندن کچرک (Lac Léman) ی جنوه کولی نی تشکیل ایدن (رون) نهرینک تضییق میاهندن، بتون جنوه شهرنی تنویر، بتون مؤسسات صنایعیه سی تحریک و بتون الکتریک تراموایلرینی و علی العموم اجهزه الکتریکیه سی سوق ایدن الکتریک قوتی استحصال اولونماقده در. بزم (اکین) قضاسنده قاضی کولی، دینلن و بش آتی یوزسته ارتقاعندن سقوط ایدن جسیم صو ستونندن هر حالده العزیز ولایتنک بیوک بر قسمی تنویر و سیکلرجه فابریقه ما کینلرینی تحریک ایدمک قدرت الکتریکیه استحصال ایدیله ییلیر؛ بو فیاض قدرت عصرلردن بری قولاق صاغیر ایدیجی برکورولتودن باشقا برشی حاصل ایتیمک سزین دوکولمکده، محو وها اولماقده در!

(قونییه) نك قدرت انباتیه سی — قونییه نك طوبراغی بیوک بر قدرت انباتیه مالکدر (جواد دانی) بوستاننده یافه پورتقالی جسماتنده صارمساق چیمکمشدر، بروسه زراعت سرکیسنده مدالیه قازانمشدر. قونییه طوبراغنده غایت بیوک یعنی ایکی بوچوق کیلوتقلتنده پانجارلر یتشمکده در. مواد سکریه سی ده زیاده در. بوقادار ای و بیوک پانجار یتیشدیرن واسع اراضی به مالک برملکتده شکر فابریقه سی یایماق پک لازم و موافق ایکن شیمدی به قدار بویه برمؤسسه وجوده کتیر یله مه مشدر. بلغارستانده اوچ شکر فابریقه سی واردر. وسنه لر دن بری ایشله یور.

(جو مره) اووه سنک اروا ساحه سنده بر شکر فابریقه سی یایماق ایچون حکومتجه بر تصور و تشبث وار؛ اوروپالی بر شرکتک دخی بر شکر فابریقه سی یایماق تشبثنده بولوندیغی اوکرتدم.

پاتانس مسئله سی — قونییه نك همان هر طرفی پاتانس زرعیاتنه مساعدر قونییه نك (قیزیل ویران) ناحیه سنده هر دانه سی اوچ یوز درهم بیوکسکنده پتانس یتشمکده اولدیغنی قونییه ولایتی مکتوبجیسی محمد علی بك ودفتر داری

بر آره لوق ، وسطی مساحه لرك هر قيمت علميه دن
عارى اولديغى و عىنى نوعك طاقلىرى par séries نى
اولچمك صورتيله ايشه باشلامك موافق اولاجاغى كوسته ردرلك
دوستمز ، آنتروبولوجيا نظريه لرىنى آلت اوست ايتدى .
بو وجهله در ، كه شو اوچ پرديسپى بالتجربه تثبیت ايتمه
موفق اولدى :

- ۱ — عرقلر ، بالخاصه مالك اولدقلى كزیده آداملرك
مقدار نسیسيله يكدیكر لرندن آیریلرلر ؛
 - ۲ — مدنیت ، ذكا نقطه نظرندن فردلری تدریجاً
يكدیكر یكړندن فرقله لاشدیرمایه میالدر ؛
 - ۳ — بر قوم تمدن ایتدیكجه ایكى جنس [قادین
واركك] آره سنده كى ذكا فرقى آرنار .
- .. (روح الاقوام) كتابى (روزوولت Roosevelt) ك
روحي اوزرینه اویله بر جاذبه تاثیرى اجرا ایتشدركه تا
(آفریقا) نك مركززنده یاپدیغى آو سیاحتی صره سنده
آمریقا حكومات متحده سی جمهوریتك بو سابق رئیس ،
یانه نك بر كتاب آلمشدى او كتاب دخى (روح الاقوام)
كتابى ایدی .

آلمان ارکان حربیه میر آلاى قونت (دووارتهنبورغ
Cte Yorek de War'embourg) ، كه ۱۹۰۰ ده
چین سفرى ائاسنده ترك حیات ایتدى و بر کون ارکان
حربیه عمومیه رئیسلى مقامى اشغال ایتمه سی مقرردى ،
عسکرلك صنعتی اوزه رینه کندیسیله مكاتبه ده بولوندیغمز دن ،
۱۸۹۹ ده اونا (روح الاقوام) ی اوقوتدق . ۳۹ کانون
ثانی تاریخیه بزه یازدیغى اوزون برمکتوبك ایشه صوك
سطرلری :

« تهلىكسى (كوستاو لوبون) ك پك اى كوستردیكى
مسئله اجتماعیه حقنده بر قاج سوز سویله مكسزین مكتمومه
ختم ویره میوزم . (كوستاو لوبون) ك دیدیكى كى سوسیالیزم
اوروبا اقوامى تهیدید ایدن تهلىكلك الكوخیمیدر ، بالخاصه
سوسیالیزم بر « یكى دین » اولاجاغندن دولای تهلىك
وخیمیدر . « سوسیالیزم » ك قوتی بونده در و دینیه بیلیر ، كه
سوسیالیزم سه زاریزم Césarisme [یعنی استبداد]
شكللرینك اك خشینی اولاجا قدر . »
بونلرك جمله سی معلوم . بونلكه برابر امیدسز دكلم ؛

على حكمت بك تأیید ایتدیله . قونیه ده ، (قیزیل
وبران) آق ویران) (قارا ویران) طرزنده هپ ویران
كله سیله نهایتله ن ناحیه وكوی اسملری جالب دقتدر .
(قارا ویران) ده بر نوع دستى یاپارلردى والى كاظم بك
دوره چیقمش (قارا ویران) ناحیه سنده بر كویه اوغرامش
كویده یاپیلان مشهور دستیلردن بر قاج دانه صاتون آلامق
ایسته مش « شیمدی كویمزه بودستى لر بولونمايور او
دستیلری بوراده كى ارمیلر یاپارلردى اونلر بورادن كیتدیله
اونلر اودستیلری بر طوپراقدن یاپارلردى بيلمه یورزهانكى
طوپراقدن یاپارلردى جوابی آلمش در . بوفعال وصنعتكار
عنصرى محافظاوا استثمار ایتمه یی بیاسه يدك قازانیردق فكر نده میم
بعضی اوروبالی نورسز دیپلومات لر دنیای قانه وظلمته بوغیورلر
اکثریا کندیلری ده ، وجوده کتیردیكاری طوفان ایچنده
غرق اولیورلر : آلمانیا ایمپراطوری نه اولدى ؟ فیلسوفلرك
سسی داهای یوكسك و داهای نافذ اولدینی زمانه قدار انسانیت
قارا كلفده وسببسز یكدیكر لرله چارپشاجاق ، یكدیكری
ایچیه جك ، یكدیكری یارالایاجقلر در .

(قونیه) نك قوم انباتیه سی یوكسك و هر نوع زراعته قابل
اولدینی حالدده متروك اراضی یك چوقدر .
آفیون - قونیه ده آفیون استحصالی قولای در . شیمدی
سنوی ۳۵ الی ۵۰ طون آفیون چیقیور .

عبدالله جودت

كوستاو لوبون

و

تفكر عالمنده كوردیكى ایش

معظم اولان ، خریطه لرینك و رسم لرینك مقدار واحتشامی
اعتباریله بتون دنیا هندستان شناس Indianiste لرینك ،
مؤلف اوزرینه نظر حیرانیتنى جلب ایتش بولونان ، نوعنده
یكتا بر اثر وجوده كتیرمك اوزره بوصوك اثر ، (هندستانك
مدیتلری) كتابی اتمام ایدر .

بو محثم اثرلری تألیف ایتك ایچون (كوستاو لوبون)
هیچ سومه دیكى كتاب معلوماتی خار جنده اولاراق منحصرأ
مخلنده بالذات یاپدیغى مشاهدات و تدقیقاته مراجعت ایتشدبر .